

การบริหารจัดการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกพืชและผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์
ทางเลือกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

Management and Promotion of Knowledge on the Cultivation of
Alternative Medicinal Cannabis Plants and Products of Community
Enterprise Groups, Kanchanaburi Province

จักรกฤษณ์ เข้มทอง¹, ภาวิณี อารีศรีสม², สนิท สิทธิ³ และกอบลาภ อารีศรีสม⁴

Chakkrit Khemthong¹, Pawinee Areesrisom², Snit Sitti³ and Koblap Areesrisom⁴

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Doctor of Philosophy Program, Resource Management and Development, Maejo University, Thailand

Corresponding Author E-mail: mju6601735002@mju.ac.th

Received: 2025-5-7; Revised: 2025-10-14; Accepted: 2025-10-25

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชาของ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายในจังหวัดกาญจนบุรี รวม 340 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้เกณฑ์ 20 เท่าของตัวแปรสังเกต เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน มากที่สุด รองลงมาคือ การสนับสนุนจากภาครัฐ การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน และกระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชาตามลำดับ เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ มีอิทธิพลโดยรวมต่อความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา มากที่สุด รองลงมาคือ เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน และกระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การปลูกกัญชา, ผลิตภัณฑ์กัญชา, กัญชาทางการแพทย์, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

This research aimed to study factors affecting knowledge of cannabis cultivation and cannabis products among community enterprise groups in Kanchanaburi Province. This research used a quantitative research methodology. The sample consisted of 340 members of the community enterprise network in Kanchanaburi Province. The sample size was determined using the criterion of 20 times the number of observed variables. Data was collected through questionnaires and analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation, and structural equation modeling analysis. The research findings revealed that knowledge of cannabis cultivation and cannabis products was most directly influenced by community enterprise goals, followed by government support, organizational management of community enterprises, and the process of promoting cannabis knowledge, respectively. When considering the total influence, government support had the greatest overall influence

on knowledge of cannabis cultivation and cannabis products, followed by community enterprise goals, organizational management of community enterprises, and the process of promoting cannabis knowledge, respectively.

Keywords: Management, Cannabis Cultivation, Cannabis Products, Medical Cannabis, Community Enterprise

บทนำ

การควบคุมคุณภาพการผลิตและคุณภาพการแปรรูปผลผลิตกัญชาเพื่อการแพทย์นั้น ต้องมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินการเพื่อสร้างมาตรฐาน ซึ่งการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่มีรายได้สูงในปี พ.ศ. 2579 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีต้องอาศัยความรู้และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหา และเพิ่มศักยภาพให้ภาคการผลิตและบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มให้ภาคธุรกิจเป็นส่วนสำคัญของการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยให้ดีขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) การที่จะผลักดันให้พืชสมุนไพรไทยขึ้นมาอยู่บนแถวหน้าในการดูแลรักษาสุขภาพผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องทำความเข้าใจว่า ในปัจจุบันการผลิตพืชสมุนไพรไทยขาดการนำเทคโนโลยีการปลูกที่เหมาะสมมาใช้ ทำให้เกิดที่มีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายส่งเสริมให้โรงพยาบาลรัฐ ใช้พืชสมุนไพรรักษาควบคู่กับยาแผนปัจจุบัน โดยเฉพาะโรคมะเร็ง ทั้งในรูปแบบงานวิจัย และการทดลองใช้ส่วนบุคคลเป็นสมุนไพรทางเลือกคือกัญชาเป็นพืชสมุนไพรที่มีสารออกฤทธิ์ (bioactive compounds) มากกว่า 400 ชนิด พบมากที่สุดเป็นสารแคนนาบินอยด์ (cannabinoids) ได้แก่ เตตราไฮโดรแคนนาบินอยด์ (delta-9 tetrahydrocannabinol: THC) และ แคนนาบิไดออล (cannabidiol: CBD) ออกฤทธิ์ ยับยั้ง กระตุ้น ระบบประสาท ฮอร์โมน ภูมิคุ้มกันผ่านระบบ endocannabinoid ของร่างกาย มีถิ่นกำเนิดในทวีปเอเชีย แต่สามารถปลูกได้ทุกประเทศทั่วโลก กัญชาใช้เป็นยาตั้งแต่สมัยโบราณ มีบันทึกในตำราอายุรเวทของชนเผ่าต่าง ๆ มานานกว่า 3,000 ปี ประเทศไทยมีกฎหมายไม่อนุญาตให้ใช้กัญชาในด้านนันทนาการ แต่ให้ใช้กัญชาเพื่อการดูแลรักษาผู้ป่วยและการศึกษาวิจัย

ทั้งนี้ กัญชายังคงเป็นยาเสพติดให้โทษตามกฎหมาย กัญชาจะใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ แต่ก็ต้องมีการควบคุมปริมาณให้เหมาะสม ตาม มาตรา 26/5 (4) กลุ่มเกษตรกรรวมอาชีพปลูกสมุนไพร ได้สิทธิผู้ขออนุญาต สาระบัญญัติระบุว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือสหกรณ์การเกษตรซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ปัจจัยสำคัญที่พึงจะส่งเสริมและสร้างการรับรู้วัฒนธรรมด้านการปลูกและการผลิตพืชสมุนไพรและกัญชาพืชสมุนไพรของกลุ่มเกษตรกรรวมอาชีพปลูกสมุนไพรทางเลือก ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในยุค 5G ตามกรอบพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่7) พ.ศ. 2562 ภาคเกษตรทุกภาคส่วนต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีปกติใหม่ เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนพืชและปรับปรุงกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือทางการเงินในการจัดการผลกระทบจากความเสี่ยงสภาพอากาศ

การจัดการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกพืชและผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์ทางเลือกเป็นเรื่องที่สำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ ในปัจจุบันมีหลายองค์กรและบุคคลที่มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ด้านนี้ ประกอบด้วย สถาบันวิจัยการใช้กัญชาทางการแพทย์ (The Institute of Medical Cannabis Research) เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นในการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ และส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ทางวิชาการในสาขานี้ สมาคมกัญชาทางการแพทย์ (Medical Cannabis

Association) เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นในการสนับสนุนการปลูกพืชและการใช้กัญชาทางการแพทย์ ผ่านการจัดการคอนเสิร์ตการอบรม การสัมมนา และการแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิก นักวิจัยและอาจารย์ในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มุ่งเน้นในการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกพืชและพัฒนาความรู้และทักษะ

จังหวัดกาญจนบุรี ถือได้ว่าวิสาหกิจชุมชนมีความตื่นตัวเป็นอย่างยิ่งในการรวมกลุ่มเพื่อปลูกกัญชาทางการแพทย์ ซึ่งจากรายงานมีวิสาหกิจชุมชน 8 แห่ง ได้แจ้งความประสงค์ที่จะดำเนินการปลูกกัญชาทางการแพทย์ โดยมี 4 แห่งที่ได้เริ่มดำเนินการทั้งในด้านการวิจัยและพัฒนา เช่น วิสาหกิจชุมชนศูนย์อภิบาลด้วยพืชสมุนไพรแห่งริเวอร์แคว วิสาหกิจชุมชนเวสต์แลนด์เฮิร์บ วิสาหกิจชุมชนพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพบ้านพนมทวน และวิสาหกิจชุมชนนวัตกรรมเกษตรกรรมเกษตรกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ปลูกกัญชา รวมทั้ง 4 แห่ง จำนวน 87,300 ต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาแนวทางการ พัฒนาวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ หรือภาคประชาชน สำหรับการปลูกกัญชา ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในการปลูกกัญชาภายใต้กรอบกฎหมาย และส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมเกษตรอย่างเป็นระบบ ยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกกัญชาเพื่อการแพทย์ และป้องกัน ดูแลไม่ให้เกิดการปลูกกัญชาเกิดปัญหาภัยสุขภาพอันตรายหรือใช้สันหนทางการดำเนินอื่นๆ ที่ไม่ใช่ทางการแพทย์

ผลของการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกพืชและผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์ทางเลือก หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดมาตรฐานและยกระดับกัญชาทางการแพทย์ให้เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญระดับประเทศ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสู่การแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกพืชและผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์ทางเลือกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี มีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาชุมชนเชิงเศรษฐกิจฐานรากที่ยั่งยืน ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เปิดโอกาสให้มีการใช้กัญชาทางการแพทย์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปลูก การแปรรูป และการนำกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ นอกจากนี้ การบริหารจัดการที่มีระบบและเป็นไปตามหลักวิชาการจะช่วยลดความเสี่ยงในการใช้ประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง มีเครือข่ายการผลิตและการตลาดที่มั่นคง ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากกัญชาที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสุขภาพในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารจัดการส่งเสริมความรู้ด้านการปลูกพืชและผลิตภัณฑ์กัญชาทางการแพทย์ทางเลือกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

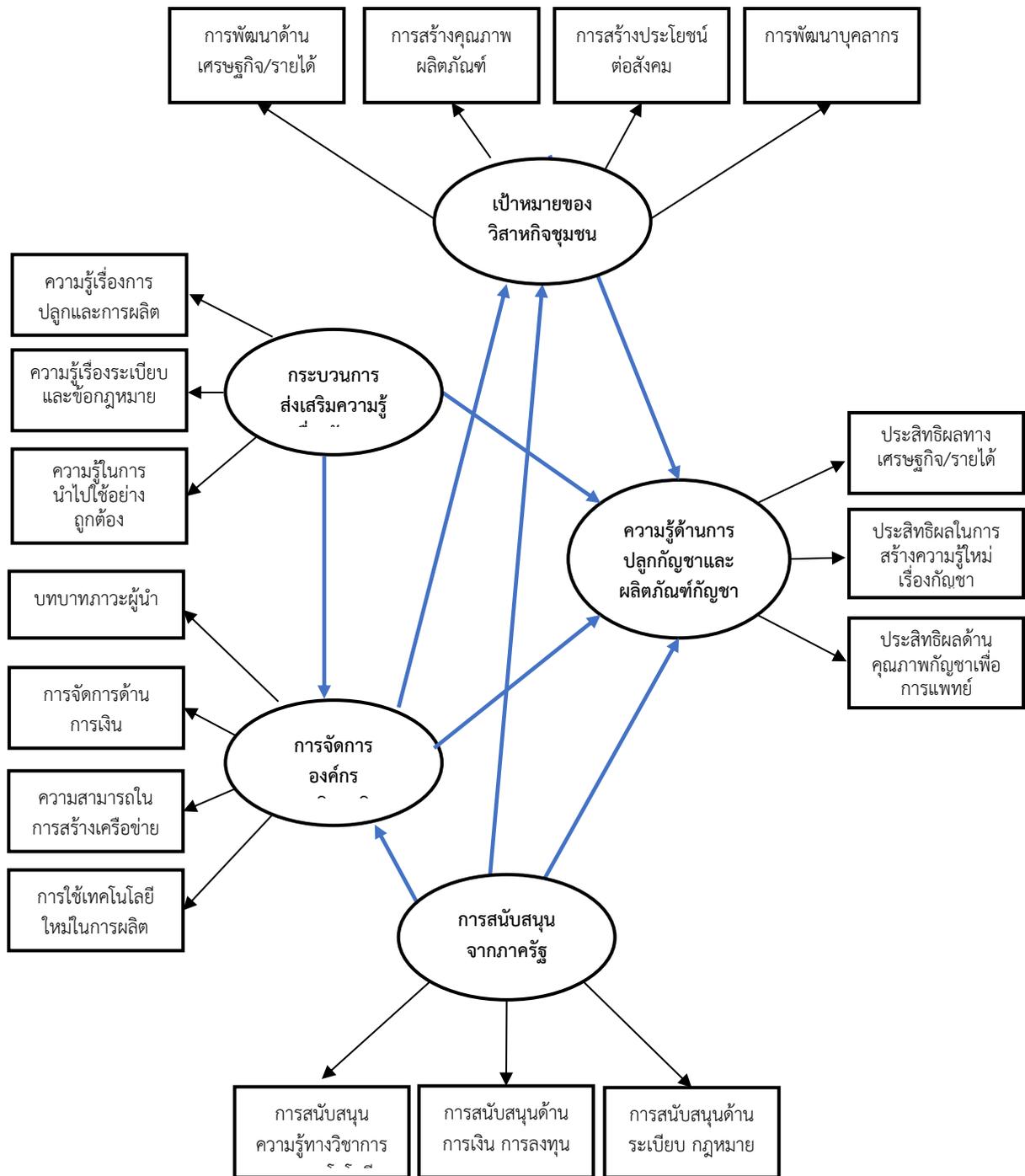
เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน 4) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา และ 5) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี จากข้อมูลของกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2565 วิสาหกิจชุมชนเครือข่ายในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวนทั้งสิ้น 450 แห่ง มีสมาชิกมากกว่า 5,000 คน สำหรับการพิจารณาความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation

Modeling: SEM) ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตาม Hair, Anderson, Tatham, & Black (1995) ที่แนะนำว่าขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 200-300 ตัวอย่าง และ Comrey & Lee (1992) ได้แนะนำว่าขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยควรมีขนาดตัวอย่าง 10-20 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกตในงานวิจัยนั้นๆ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีตัวแปรสังเกตจำนวน 17 ตัวแปร ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมและเพียงพอจึงควรมีอย่างน้อย 340 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบบมีสัดส่วน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ความรู้ด้านการปลูกกล้วยและผลิตภัณฑ์กล้วยา เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน การจัดการองค์ของวิสาหกิจชุมชน กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกล้วยา และการสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นแบบ Likert scale 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66-1.00 ความเชื่อถือได้ของมาตรวัด พบว่า สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ (Cronbach's alpha) ของมาตรวัดตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าระหว่าง 0.814 ถึง 0.952 และทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.882 และวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง โดยมีการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

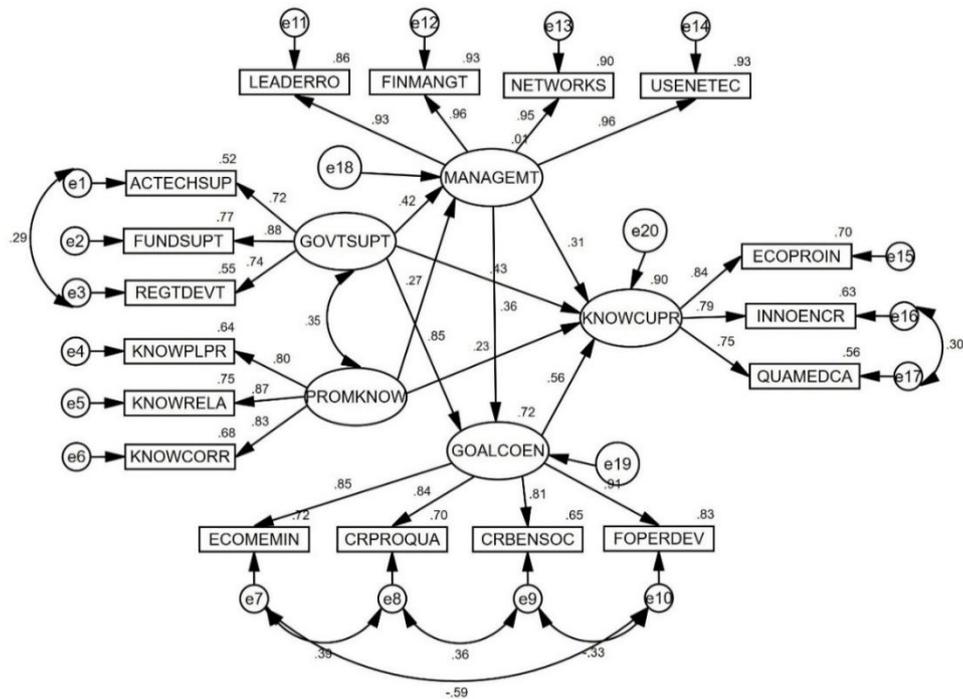
สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 206 คน (ร้อยละ 60.59) เป็นเพศชาย จำนวน 134 คน (ร้อยละ 39.41) ด้านอายุ ส่วนใหญ่ มีอายุ 40-50 ปี จำนวน 127 คน (ร้อยละ 37.35) รองลงมา มีอายุ น้อยกว่า 40 ปี จำนวน 104 คน (ร้อยละ 30.59) อายุ 51-60 ปี จำนวน 80 คน (ร้อยละ 23.53) และมากกว่า 61 ปี จำนวน 29 คน (ร้อยละ 8.53) ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 301 คน (ร้อยละ 88.53) รองลงมา การศึกษาปริญญาตรี จำนวน 39 คน (ร้อยละ 11.47) ด้านประสบการณ์การทำงาน ในวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานในวิสาหกิจชุมชน 5-10 ปี จำนวน 109 คน (ร้อยละ 32.06) รองลงมา คือ 3-5 ปี (ร้อยละ 27.65) น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 84 คน (ร้อยละ 24.70) และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 53 คน (ร้อยละ 15.59)

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลจากการวิเคราะห์แบบจำลอง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า ตัวชี้วัดการเข้าได้ดีกับข้อมูลทุกตัว และผ่านเกณฑ์ของอัตราเข้าได้ดีกับข้อมูลตามที่นักวิชาการ (Schumacker & Lomax, 2010) ที่พัฒนาเกณฑ์เหล่านี้ได้กำหนดไว้ทั้งสิ้น หมายความว่าข้อมูลเชิงประจักษ์กับแบบจำลองเข้ากันได้ดี (good fit) มีรายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 ดัชนีความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์กับแบบจำลอง

รายการ	ค่าสถิติ	แบบจำลอง
1. Relative Chi-square	Chi-square/df < 2	1.457
2. GFI	> 0.90	0.955
3. AGFI	> 0.90	0.927
4. CFI	> 0.90	0.992
5. RMR	< 0.05	0.014
6. RMSEA	< 0.05	0.037

Chi-square = 138.429, Chi-square/df = 1.457, df = 95, GFI = 0.955, AGFI = 0.927,
CFI = 0.992, RMR = 0.014, RMSEA = 0.037

ภาพที่ 2 แบบจำลองสมการโครงสร้างรูปแบบสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐาน

ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านการปลูกัญชาและผลิตภัณฑ์ัญชาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิเคราะห์ตามภาพ 1 นำมาสร้างเป็นสมการโครงสร้าง (structural equations) ได้ 3 สมการดังต่อไปนี้

1. ความรู้ด้านการปลูกัญชาและผลิตภัณฑ์ัญชา (KNOWCUPR) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก (1) เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน (GOALCOEN) (2) การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) (3) กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องัญชา (PROMKNOW) และ (4) การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{KNOWCUPR} &= 0.56\text{GOALCOEN} + 0.31\text{MANAGEMENT} + 0.23\text{PROMKNOW} \\
 &\quad (0.112) \qquad\qquad (0.119) \qquad\qquad (0.115) \\
 &\quad 5.953 \qquad\qquad 2.594 \qquad\qquad 1.998 \\
 &+ 0.43\text{GOVTSUPT}, R^2 = 0.90 \\
 &\quad (0.180) \\
 &\quad 4.668
 \end{aligned}$$

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความรู้ด้านการปลูกัญชาและผลิตภัณฑ์ัญชา ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องัญชา และการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยสามารถอธิบายการผันแปรของความรู้ด้านการปลูกัญชาและผลิตภัณฑ์ัญชา ได้ร้อยละ 90

2. เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน (GOALCOEN) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก (1) การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) และ (2) การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\text{GOALCOEN} = 0.36\text{MANAGEMENT} + 0.85\text{GOVTSUPT}, R^2 = 0.72$$

(0.110) (0.109)

3.273 12.682

ผลการวิเคราะห์ พบว่า เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยสามารถอธิบายการผันแปรของเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน ได้ร้อยละ 72

3. การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก (1) กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา (PROMKNOW) และ (2) การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\text{MANAGEMENT} = 0.27\text{PROMKNOW} + 0.42\text{GOVTSUPT}, R^2 = 0.33$$

(0.119) (0.105)

2.70 4.011

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา และการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยสามารถอธิบายการผันแปรของการจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน ได้ร้อยละ 33

อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างมาเสนอค่าอิทธิพลทางตรง และทางอ้อม และผลรวมของตัวแปรแฝงทุกตัว เพื่อแสดงอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมระหว่างตัวแปรที่ศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 อิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม

ตัวแปรตาม	อิทธิพล	ตัวแปรอิสระ				R ²
		GOALCOEN	MANAGEMENT	PROMKNOW	GOVTSUPT	
		T				
MANAGEMENT	DE	-	-	0.27**	0.42**	0.33
	IE	-	-	-	-	
	TE	-	-	0.27**	0.42**	
GOALCOEN	DE	-	0.36**	-	0.85**	0.72
	IE	-	-	0.10**	0.14**	
	TE	-	0.36**	0.10**	0.99**	
KNOWCUPR	DE	0.56**	0.31**	0.23*	0.43**	0.90
	IE	-	0.20**	0.14*	0.14**	
	TE	0.56**	0.51**	0.37*	0.57**	

Chi-square = 138.429, Chi-square/df = 1.457, df = 95, GFI = 0.955,
AGFI = 0.927, CFI = 0.992, RMR = 0.014, RMSEA = 0.037

จากตาราง 2 พบว่า ความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา (KNOWCUPR) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน (GOALCOEN) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.56 รองลงมาคือ

การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.43 การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.31 และกระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา (PROMKNOW) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.23 ตามลำดับ

อิทธิพลทางอ้อมพบว่า ความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา (KNOWCUPR) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.20 รองลงมาคือ กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา (PROMKNOW) และการสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากัน คือ 0.14

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) มีอิทธิพลโดยรวมต่อความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา (KNOWCUPR) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.57 รองลงมาคือ เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน (GOALCOEN) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.56 การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.51 และกระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา (PROMKNOW) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.37 ตามลำดับ

เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน (GOALCOEN) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.85 รองลงมาคือ การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.36 ตามลำดับ

อิทธิพลทางอ้อมพบว่า เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน (GOALCOEN) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.14 รองลงมาคือ กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา (PROMKNOW) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.10

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) มีอิทธิพลโดยรวมต่อเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน (GOALCOEN) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.99 รองลงมาคือ การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.36 และเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน (GOALCOEN) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.10 ตามลำดับ

การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.42 รองลงมาคือ กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา (PROMKNOW) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.27

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ (GOVTSUPT) มีอิทธิพลโดยรวมต่อ การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน (MANAGEMENT) มากที่สุด มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.42 รองลงมาคือ กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา (PROMKNOW) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.27 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การสนับสนุนจากภาครัฐ มีอิทธิพลโดยรวมต่อความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา มากที่สุด เป็นเพราะว่า การสนับสนุนจากภาครัฐทั้งด้านนโยบายและการสนับสนุนด้านอื่น ๆ เช่น การวิจัยและพัฒนา การสนับสนุนทางกฎหมาย การศึกษาและการสอน ส่งเสริมธุรกิจชุมชน การควบคุมคุณภาพ เป็นต้น สามารถทำให้วิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกัญชาสามารถเติบโตและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและเป็นไปตามข้อกำหนดที่กำหนดโดยกฎหมาย ทำให้วิสาหกิจชุมชนและสมาชิกมีโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้นได้ด้วยประโยชน์ของการเข้าถึงความรู้และการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chayomchai & Phonsiri (2019) พบว่า ความรู้ทางธุรกิจและการสนับสนุนจากภาครัฐ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อมุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า และมุมมองผลประโยชน์ภายใน ซึ่งผู้ประกอบการในชุมชนจำเป็นต้องมีความรู้ทางธุรกิจเพื่อสร้างความสำเร็จของกิจการ นอกจากนี้ ภาครัฐไทยต้องให้การสนับสนุนในกลไกที่จำเป็นทางด้านการตลาด การส่งเสริมต่อสาธารณะ และการฝึกอบรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พิษณุตม์ กฤตย์รัตน์โชติ และ

ณัฐสพันธ์ เผ่าพันธุ์ (2561) พบว่า ปัจจัยทางการตลาดและการสนับสนุนจากภาครัฐมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานส่งออกสินค้าของบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีเพชรบุรี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานส่งออกสินค้ามากที่สุดคือ ปัจจัยทางการตลาด รองลงมาคือการสนับสนุนจากภาครัฐ และยังพบว่า ปัจจัยทางการตลาดและการสนับสนุนจากภาครัฐส่งผลต่อการดำเนินงานส่งออกสินค้าของบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีเพชรบุรี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมจากภาครัฐของสาธารณรัฐประชาชนจีนในการสนับสนุนธุรกิจเงินลงทุนค้าขายในประเทศไทย ของ กานติมา พงษ์นัยรัตน์ และบรรพต วิรุณราช (2563) พบว่า ประเด็นด้านนโยบาย รัฐบาลสนับสนุนให้มีโครงการสำคัญ ๆ เพื่อรองรับนโยบายเช่นโครงการ One Belt One Road ที่เน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานจากนั้นจึงใช้วิธีการจดสิทธิบัตรสินค้าเพื่อทำให้เกิดอำนาจในการต่อรอง รัฐบาลมีการสนับสนุนด้านเงินทุนในการดำเนินธุรกิจรวมถึงการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดเสวนาเพื่อจับคู่ค้าทางธุรกิจการจัดตั้งธนาคารรวมถึงจัดทำคู่มือข้อควรรู้ประเทศต่าง ๆ เช่นเดียวกับงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น การศึกษาของ Xuan, Xu, & Quaddus (2014) ที่พบว่า การสนับสนุนของภาครัฐมีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจค้าปลีกอิเล็กทรอนิกส์ และการศึกษาของ Kvainauskaite, Sarapovas, & Cvilikas (2005) พบว่า การสนับสนุนของภาครัฐมีผลกระทบเชิงบวกต่อธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งขนาดกลางและย่อม สอดคล้องกับการศึกษาของ Schneider (2006) พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐในด้านโครงสร้างการประกอบธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความสำเร็จของธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Rotchanakitumnui & Speece (2007) พบว่า การสนับสนุนของภาครัฐเป็นปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจร้านค้าออนไลน์ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Woon, Shafaghi, & Boon (2011) พบว่า ความช่วยเหลือและความมุ่งมั่นของภาครัฐในการส่งเสริมธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

2. เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน มีอิทธิพลโดยรวมต่อความรู้ด้านการปลูกัญชาและผลิตภัณฑ์ัญชา มากเป็นอันดับสอง เพราะว่า การที่วิสาหกิจชุมชนมีความรู้ หรือประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจและมีผลการดำเนินงานที่ดีเป็นที่ยอมรับ ส่วนหนึ่งก็เกิดจากการกำหนดเป้าหมายที่ดีขององค์กร เพราะถ้าสมาชิกในองค์กรเป้าหมายที่ชัดเจน มีความรู้ ความเข้าใจวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร ก็จะส่งผลดีให้แก่วิสาหกิจชุมชน โดยมีส่วนช่วยในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานและการคาดการณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าวิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ดี สมาชิกในองค์กรขาดการเอาใจใส่ก็จะส่งผลเสียต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตามมา ทำให้วิสาหกิจชุมชนต้องเพิ่มพูนความรู้ให้กับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sari & Dwirandra (2019) พบว่า ความชัดเจนของเป้าหมายงบประมาณนั้น ได้ช่วยกำหนดขอบเขตเป้าหมายงบประมาณให้มีความชัดเจนและเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบงบประมาณมีเข้าใจในวัตถุประสงค์ และสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายที่กำหนดและลดแนวโน้มที่จะเกิดความไม่ถูกต้องในค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณ นอกจากนี้ ความมุ่งมั่นขององค์กรที่มั่นคง ยังสามารถช่วยสนับสนุนเป้าหมายด้านงบประมาณให้มีความชัดเจนและสามารถลดแนวโน้มความไม่ถูกต้องของงบประมาณลงได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Hariyanto (2018) พบว่า เป้าหมายขององค์กรหรือเป้าหมายการจัดงบประมาณแบบมีส่วนร่วมได้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของผู้จัดการผ่านการเพิ่มความมุ่งมั่นในเป้าหมาย ซึ่งมีผลในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อแรงจูงใจ ซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและการกำหนดเป้าหมายงบประมาณที่ยากขึ้นก็จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เป็นต้น

3. การจัดการองค์กรของวิสาหกิจชุมชน มีอิทธิพลโดยรวมต่อความรู้ด้านการปลูกัญชาและผลิตภัณฑ์ัญชา เนื่องจาก วิสาหกิจชุมชนที่มีการจัดการองค์กรที่ดี จะสามารถรวบรวม เผยแพร่ และแบ่งปันความรู้ด้านการปลูกัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกในชุมชนจึงสามารถเข้าถึงข้อมูลและเทคนิคการปลูกที่ทันสมัยได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับงานแนวคิด 7s ของ McKinsey พบว่า การบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบต่อ

ดำเนินงานบริหารตามแนวคิด 7s ของ McKinsey นำมาพัฒนาเป็นกระบวนการบริหารประกอบไปด้วย 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านโครงสร้าง 3) ด้านระบบ 4) ด้านรูปแบบการบริหารงาน 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านทักษะ 7) ค่านิยมร่วม (Hayes, 2014) ทำให้การบริการประชาชนและบริการสังคมที่มีมาตรฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระพันธ์ สุวดีพรศ สุตาวรรณ สมใจและนัยนา เกติวิชัย (2562) พบว่า การจัดการองค์กร มีอิทธิพลโดยรวมต่อประสิทธิภาพของระบบการจ้างเหมาช่วงการผลิต เนื่องจากการจัดการองค์กร คือทักษะในการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อมในองค์กรให้เหมาะสมกับการทำงาน และช่วยพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลของพนักงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรให้ดีขึ้นตามไปด้วย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kohlbacher (2010) พบว่า องค์กรที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการบริหารจัดการกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยผ่านการเชื่อมโยงกระบวนการต่าง ๆ เข้ากับแนวทางการบริหารจัดการ การวิเคราะห์ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกระบวนการที่มีอยู่ การจัดการกระบวนการจึงช่วยส่งเสริมให้ องค์กรสามารถพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ (McAdam, & McCormack, 2001) มองเห็นถึงโอกาสทางการตลาด และมองหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนโอกาสนั้น (Lee, 2005) ตลอดจนส่งเสริมประสิทธิภาพ การดำเนินงานให้กับองค์กร (Armistead, Pritchard, & Machin, 1999) ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับการศึกษา ของ Kahraman, et al. (2011) พบว่า สารสนเทศและการวิเคราะห์นั้นถือเป็นปัจจัยเบื้องหลังความสำเร็จของ องค์กร เนื่องจากการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่นั้น ทุกภาคส่วนในองค์กรจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศที่ แม่นยำเพื่อให้สามารถอยู่รอดท่ามกลางการแข่งขัน และคงความได้เปรียบเหนือคู่แข่งในตลาด

4. กระบวนการส่งเสริมความรู้เรื่องกัญชา มีอิทธิพลโดยรวมต่อความรู้ด้านการปลูกกัญชาและผลิตภัณฑ์ กัญชา เนื่องจาก การส่งเสริมความรู้ช่วยให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับกัญชา ประโยชน์ และ ความเสี่ยง ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีข้อมูลเมื่อปลูก หรือใช้ผลิตภัณฑ์กัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิตา รัตน์ ศิริรัตน์ และวีรฉัตร สุปัญญา (2557) พบว่า กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย (1) การแสวงหา ความรู้จากแหล่งความรู้ภายในที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และความรู้ภายนอกที่เกิดจากการเรียนรู้ จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (2) การสร้างความรู้จากการทำงานหรือจากการนำความรู้ที่มีอยู่ผนวกเข้ากับความรู้ใหม่ (3) การจัดเก็บและการรวบรวมความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (4) การถ่ายทอดความรู้ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ และ (5) การแบ่งปันและเผยแพร่ความรู้ด้วยการพบปะพูดคุยผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ผ่านสื่อต่างๆ และผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับสอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (1996) ที่กล่าวว่า การสร้าง ความรู้ได้จากการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เป็นกระบวนการโดยรวมกลุ่มเล็กที่มีประสิทธิภาพเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ในสถานการณ์จริง โดยตระหนักว่ากลุ่มบุคคลได้เรียนรู้จากอะไร และการเรียนรู้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นให้ประโยชน์ กับสมาชิกในกลุ่มได้บ้าง

เช่นเดียวกับแนวคิดของ สุพัตรา ชาติบัญชาชัย (2548) กล่าวว่า การส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ของครู ภูมิปัญญาไทย จะมีหลักสูตรที่บรรจุไว้ในหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อที่จะทำให้ภูมิปัญญาของชุมชนค่อย ๆ ซึมซับไป เรื่อย ๆ หรือในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่จัดขึ้นเป็นประจำก็จะให้การเรียนรู้ในชุมชนได้จัดกิจกรรมเพื่อถ่ายทอด องค์กรความรู้ของครูภูมิปัญญาไทย และงานวิจัยของ จิตผกา ธนปัญญาธิวงศ์ (2531) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการ จัดการศึกษาเกษตร ต้องยึดหลักการเรียนรู้ด้วยการกระทำจริง เพราะการเรียนรู้เกษตรต้องฝึกฝนให้นักเรียนได้ เรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและประสบการณ์ตรง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ และแนวคิดของ พงศธร สินธุรัตน์ (2558) ได้กล่าวถึงเนื้อหาการเกษตร ควรนำไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐต้องสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านกัญชาและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด เทคนิคการปลูก และวิธีการสกัด เพื่อปรับปรุงผลผลิตและคุณภาพ และความรู้ที่มีประโยชน์ในการพัฒนาวิธีการ

ปลูกที่มีประสิทธิภาพและเทคโนโลยีในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสามารถช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถเติบโตและขยายตัวได้อย่างยั่งยืน

2. ภาครัฐต้องสนับสนุนในเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกและการใช้งานกัญชา ทำให้วิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินกิจการได้อย่างถูกกฎหมายและมีความมั่นใจในการลงทุนและพัฒนาธุรกิจในตลาดที่ถูกต้อง

3. การสนับสนุนจากภาครัฐอาจรวมถึงการจัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับการปลูกและการใช้งานกัญชาให้แก่วิสาหกิจชุมชน ทั้งการสอนวิธีการปลูกอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการธุรกิจ และการใช้งานทางการแพทย์และสุขภาพ และยังช่วยสร้างโอกาสให้กับธุรกิจชุมชนในการเติบโตและพัฒนา โดยการให้การสนับสนุนทางการเงิน การให้คำปรึกษา หรือการสร้างพื้นที่ในการตลาดเพื่อ โปรโมทผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกัญชา

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมความรู้ กระตุ้นการวิจัยและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมกัญชา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาสายพันธุ์ใหม่ เทคนิคการปลูกที่ดียิ่งขึ้น และผลิตภัณฑ์กัญชาที่หลากหลาย

5. การส่งเสริมความรู้ของวิสาหกิจชุมชนควรจะเริ่มต้นจากหน่วยงานส่วนต่าง ๆ เนื่องจากการดำเนินการจัดการความรู้จำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบและเรียนรู้เทคนิค วิธีการต่าง ๆ เพื่อนำแนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในวิสาหกิจชุมชน

6. จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวกัญชา โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านการปลูกกัญชาและการสกัดสารจากกัญชามาให้ความรู้ เพื่ออัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกัญชา

7. วิสาหกิจชุมชนควรไปศึกษาดูงานที่ฟาร์มปลูกกัญชาที่มีประสบการณ์และได้มาตรฐาน เพื่อเปิดโอกาสสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมกัญชา และได้สังเกตกระบวนการผลิตและมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ

8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการปลูก การแก้ไขปัญหา และการเพิ่มผลผลิต และช่วยวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

9. วิสาหกิจชุมชนต้องสร้างเครือข่ายกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกัญชา รวมทั้งเข้าร่วมงานประชุมและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย

10. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากรเพื่อการฝึกอบรมและการศึกษา หรือจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านการปลูกกัญชาเพื่อเป็นแหล่งความรู้และการวิจัย เพื่อสร้างมาตรฐานและข้อบังคับที่ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนปฏิบัติตาม

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). รายงานสรุปยอดผู้ปลูกส้มโอปี 2557-2560. ระบบฐานข้อมูล ทะเบียนเกษตรกรกลาง. สืบค้นวันที่ 24 มีนาคม 2567, จาก

<http://farmer.doae.go.th/famer/report.act/reportTambon>.

กานติมา พงษ์นัยรัตน์ และบรรพต วิรุณราช. (2562). แนวทางการส่งเสริมจากภาครัฐของสาธารณรัฐประชาชนจีนในการสนับสนุนนักธุรกิจจีนลงทุนค้าขายในประเทศไทย. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

จิตผกา ธนปัญญาธิวงศ์. (2531). หลักสูตรการศึกษาเกษตร. สงขลา: ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ธิดารัตน์ ศิริรัตน์ และวีรฉัตร สุปัญญา. (2557). การจัดการความรู้ของครุภูมิปัญญาไทยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในเขตภาคใต้. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(4), 80-92.
- พงศธร สิ้นจรรย์รัตน์. (2558). ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรของครู-อาจารย์ในสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง.
- พิชญุตม กฤตยรัตน์โชติ และณัฐสพันธ์ เผ่าพันธ์. (2561). อิทธิพลของปัจจัยทางการตลาดและการสนับสนุนจากภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินงานส่งออกสินค้าของบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีเพชรบุรี(วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด. *วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน*, 4(1), 105-115.
- สุพัตรา ขาดิปัญญาชัย. (2548). *กระบวนการเรียนรู้: แนวคิด ความหมายและบทเรียน ในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.
- สุระพันธ์ สวัสดิพรค สุดาวรรณ สมใจและนัยนา เกิดวิชัย. (2562). ความสามารถขององค์กร การจัดการองค์กร การสนับสนุนจากผู้ว่าจ้าง และนวัตกรรมองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพของระบบการจ้างเหมาช่วงการผลิต. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 6(10), 5876-5889.
- Armistead, C., Pritchard, J. P., & Machin, S. (1999). Strategic business process management for organizational effectiveness. *Long Range Planning*, 32(1), 96-106.
- Chayomchai, A. & Phonsiri, W. (2019). Business knowledge and government support affecting business performance of Thai community-base stores in Pracharat-blue-flag project. *Rajabhat Journal of Sciences, Humanities and Social Sciences*, 20(1), 194-206.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1995). *Multivariate data analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Hariyanto, E. (2018). Effect of participatory budgeting on Manager performance: Goal commitment and Motivation as moderation variable. in *Proceedings of the 5th International Conference on Community Development (AMCA 2018)*, 19-20th July 2018, 334-337. Philippines.
- Hayes, J. (2014). *The theory and practice of change management*. London: Palgrave Macmillan.
- Kahraman, C. et al. (2011). Intelligence decision systems in enterprise information management. *Journal of Enterprise Information Management*, 24(4), 360-379.
- Kohlbacher, M. (2010). The effects of process orientation: A literature review. *Business Process Management Journal*, 16(1), 135-152.
- Kvainauskaite, V., Sarapovas, T. & Cvilikas, A. (2005). Selection and assessment of e-commerce models in SMEs. *Engineering Economics*, 4(44), 64-70.
- Lee, L. L. (2005). Balancing business process with business practice for organizational advantage. *Journal of Knowledge Management*, 9(1), 29-41.
- Marquardt, M. (1996). *Building the learning organization: master the 5 element for corporate learning*. Palo Alto: Davies-Black.
- McAdam, R. & McCormack, D. (2001). Integrating business processes for global alignment and supply chain management. *Business Process Management Journal*, 7(2), 113-130.

- Rotchanakitumnuai, S. & Speece, M. (2007). Electronic commerce for low involvement consumer goods: Success factors of Thai online merchants. *International Journal of Electronic Customer Relationship Management*, 1(2), 132-154.
- Sari, I. G. A. D. I., & Dwirandra, A. (2019). The ability of organization commitment and moderate worked motivation by the effect of budget goal clarity in budgetary inaccuracy. *International Research Journal of Management, IT and Social Sciences*, 6(3), 11-17.
- Schneider, G. P. (2006). *Electronic commerce*. (6th ed.). London: Thomson.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginners guide to structural equation modeling*. New York: Routledge.
- Woon, K. C., Shafaghi, M. & Boon, L. T. (2011). Development of a business-to-business critical success factors (B2B CSFs) framework for Chinese SMEs. *Marketing Intelligence & Planning*, 29, 517-533.
- Xuan, W., Xu, J. & Quaddus, M. (2014). Factors of successful e-tailing in China's retail industry: A case study. Retrieved September 28, 2023, from <http://www.acis2007.usq.edu.au/assets/papers/58.pdf>.